

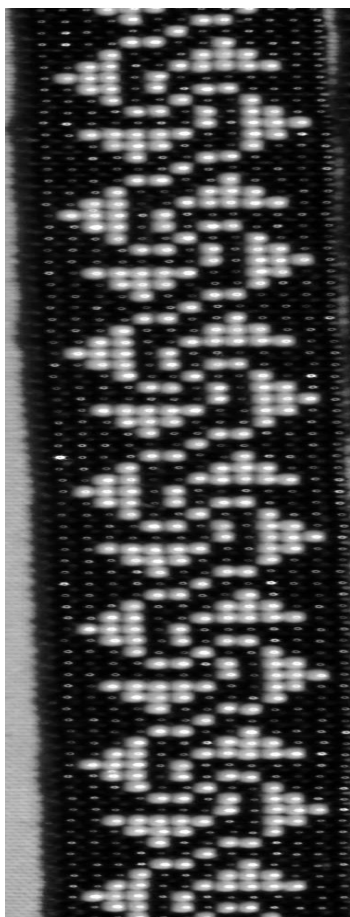
A. 131**De plâns rău**

Mama munților
 Mama pădurilor
 Eu te strig, tu să-mi răspunzi
 Eu îți dau, tu să-mi dai
 Eu îți dau plânsul copilului
 meu
 Tu să-mi dai hodina ta
 Să doarmă ca lemnul,
 Să tacă ca ulmu,
 Cum dorm păsările la tine
 Așa să doarmă copilul la
 mine.

(inf. Terezia Sava)

A. 132**De spăriet**

Un spăriet, doi spărieți
 Trei spărieți, patru spărieți
 Cinci spărieți, șase spărieți

spiritualitatea poporului român. În definierea, singularizarea unei etnii portul tradițional devine blazonul său de noblețe, certificatul său de naștere, impunând o individualizare certă a grupului uman respectiv. Se constituie, în același timp, ca un semn distinctiv al apartenenței la un anumit areal cultural pe care îl marchează și îl definește, transformându-se într-un puternic vector de cristalizare a specificului național, de întărire a coordonatelor spirituale specifice unui popor. Din această perspectivă nu putem decât să salutăm și să subliniem importanța studiului Doamnei Janeta Ciocan, muzeograf-expert la Muzeul Județean de Etnografie Baia Mare, cu atât mai mult cu cât lucrarea domniei sale vine să suplinească un vid, aproape, al cercetării etnografice pe acest segment. Trebuie să amintim, totuși, două apariții care tratează acest subiect: în primul rând foarte cunoscuta lucrare (din 1983, apărută la Centrul Creației Populare Baia Mare) „Graiul, etnografia și folclorul Zonei Chioarului“ sub coordonarea lui I. Chiș-Șter și Gh. Pop, unde descrierea portului chioarean se rezumă la prezentarea satelor considerate reprezentative (și conservatoare din punct de vedere etnografic) pentru acest ținut. În al doilea rând un alt volum „Ornamentele și croiul costumului popular din județul Maramureș“ (1984) în care autorul, Ortansa Dogaru, alocă analizei specificului portului tradițional din Zona Chioar aproximativ treizeci de pagini (inclusiv ilustrațiile). Într-o altă lucrare, ceva mai veche (din 1965), cu titlul „Portul popular din Regiunea Maramureș“ autorul, Tancred Bănățeanu, se oprește doar la zonele Oaș, Maramureș, Lăpuș, fără să abordeze subiectul relativ la ținutul Chioarului. Se pare că urma să apară un al doilea volum dar, din păcate, acesta nu a mai văzut lumina tiparului. În ceea ce privește lucrarea de față, apărută la Ed. Ethnologica în această toamnă, este importantă atât pentru bogăția informațiilor conținute dar, mai ales, din perspectiva elementului de noutate al analizei metamorfozelor induse, de-a lungul timpului, motivelor decorative folosite în portul tradițional chioarean. Portul popular din acest ținut (alături de alte produse ale artei populare) se înscrie ca un reper estetic distinct în complexa moștenire culturală a Maramureșului, constituindu-se într-o dovadă peremptorie a geniului creator al țaranului român. În concluzie, Portul popular din Țara Chioarului este un volum apărut oportun, necesar, bine întocmit și care califică (dacă mai era nevoie) un pasionat și harnic cercetător al culturii populare din nordul țării.

Prof. ȘTEFAN MARIȘ

O lucrare de referință pentru etnologia românească

Volumul Deliei Suiogan „**Forme de interacțiune între cult și popular**“ (Ed. Ethnologica, 2006) se înscrie în sfera de preocupări ale autoarei subsumate diferitelor demersuri implicate de activitatea didactică. Aceasta nu înseamnă că lucrarea de față are o adresabilitate restrânsă, vizând doar studenții. Dimpotrivă, cred că această nouă carte a domniei sale se constituie într-un excelent instrument de lucru și pentru cercetătorii din domeniu, pentru profesorii și specialiștii interesați de mult discutata problemă a relației dintre cult și popular. Elementul de noutate, care dă consistență acestui volum, este dat de formula interesantă a aplicațiilor extinse pe mai multe planuri (cinci la număr), între care se pot stabili legături și corespondențe surprinzătoare. În primul rând se analizează relația dintre poezia populară și poezia cultă punându-se accentul pe ideea că elementele folclorice nu trebuie privite doar ca simple „izvoare“ pentru literatura cultă, că ele apar în ipostaza modelelor, a arhetipurilor ce se structurează, se resemnifică transformându-se în simboluri. În același timp se abordează antinomia relației cult-popular plecând de la

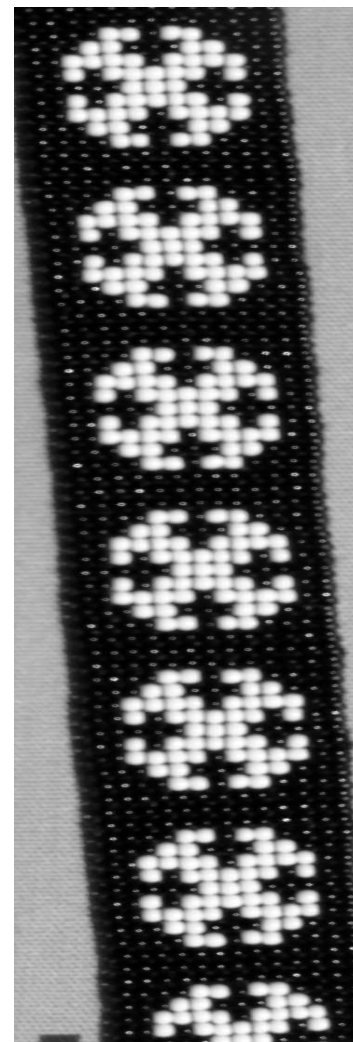
Nu scula câinele care doarme.

binomul inovație-invenție. Apoi autorul, în succesiunea planurilor studiate, se oprește asupra formelor de receptare a Mioriței prin raportarea fie la modelul ritualistic (ce stă la baza variantelor Colind) fie la modelului poetic (ce stă la baza variantelor Baladă). În cazul Mioriței-Colind care-și transmite mesajul prin intermediul simbolurilor se poate spune că, în adevăr, textul se constituie într-un complex „limbaj global“. O altă aplicație, cea de a treia, vizează modul în care este prelucrat mitul și motivul Meșterului Manole în literatura cultă, totul cu o privire comparatistă ce aduce în ecuație pe L. Blaga, O. Goga, A. Maniu, H. Lovinescu și M. Sorescu. Concluzia care se desprinde din această abordare este cât se poate de sugestivă: atât textele populare cât și cele culte utilizează în primul rând simbolurile, observându-se la autorii luați în discuție acea modalitate (inconștientă sau nu) de interpretare din perspectiva vieții și a morții, privite ca fețe ale inițierii. Atât creatorii populari cât și cei culti își construiesc mesajul prin intermediul unui cod de semne, putându-l transforma astfel în forme capabile de a fi transmise, și, mai mult, de a fi interpretate. A patra aplicație este direcționată asupra povestitului și funcțiile sale în mediile tradiționale, cu trimitere la Tinerete fără Bătrânețe și Viață fără de Moarte, punând în ecuație și schimbarea funcțiilor povestitului în cultura modernă. În sfârșit, ultima aplicație propune o interpretare a modului în care omul se raportează la Marele Tot în culturile de tip tradițional și în cultura modernă, cu referire la formele de locuire, la sărbătoare, dans. Această raportare la Marele Tot, în culturile tradiționale, este condiționată de o logică a gândirii caracterizată în primul rând printr-o mare putere asociativă și inductivă, locuirea, sărbătoarea, dansul fiind așezate într-o matrice a vieții universale. După cum afirmă autorul în argument, lucrarea nu are deloc intenția de a fi o teoretizare sofisticată ce „disecă“ relația cult – popular, ci, mai curând o analiză care se focalizează pe identificarea și interpretarea acelor elemente care asigură *Dialogul* între culturi. Pentru reușita acestei demonstrații Delia Suiogan pornește de la două idei esențiale care în același timp vor fi și „liantul“ între cele cinci planuri amintite de analiză ale cărții. Prima idee ar fi aceea că se poate schița un mecanism de circulație a simbolurilor între culturi; că simbolul asigură și impune deschiderea interpretării spre mit, ritual, credințe ajungându-se astfel la un același limbaj simbolic. Iar cea de a doua idee de bază susține că toate formele culturii compun un lanț discursiv iar cultura modernă (în ansamblu) își are un adevărat referențial în spiritul mentalității tradiționale. Studiu interdisciplinar remarcabil, organizat și structurat pe incontestabile baze științifice, cartea Doamnei Delia Suiogan face apel la instrumentele specifice semioticii ori hermeneuticii pentru a duce la bun sfârșit o demonstrație dificilă, complexă, ce vizează descifrarea trăsăturilor specifice dar și a celor universale ale culturii române. O carte importantă care, în mod sigur, nu va putea trece neobservată de către specialiști și cei interesați de acest domeniu.

Prof. PAMFIL BILȚIU

Zona etnografică Lăpuș

A apărut la Editura Etnologică din București o lucrare de mare importanță a etnologiei românești, sub semnătura unui cercetător versat și meticolos Corneliu Mirescu. Prin această lucrare autorul are marele merit de a fi explorat, în profunzime, o zonă, pe cât de interesantă, pe atât de puțin cercetată, așa încât activitatea cercetătorului rezervată acestui spațiu este de pionierat. Exploatarea acestui vechi și conservator ținut românesc o începe încă din 1966, ceea ce îi facilitează cercetătorului să surprindă, în contextul aspectelor etnografice

Șapte spărieți, opt spărieți
 Nouă spărieți
 Tu spăriețoare mare
 Tu fugi ma tare
 Pă (numele) l-o aflat
 Spărietu' cel mare
 Prin trântitu' ușilor
 Prin gârditu' câinilor
 Prin mieunatu' mâților
 Eu bine alege-l-oi
 Și bine culege-l-oi
 Din creștetul capului
 Din fața obrazului
 Din gene, din sprâncene
 Să rămâie (numele)
 Curat și luminat
 Să doarmă, să să hodinească
 Până mâni să nu să trezască.

(inf. Florica Dragoș)